

sitrap

Burgemeester van Uithoorn, Dagmar Oudshoorn
Grote brand in de Kerkstraat, Amsterdam
De kracht van vrijwilligers bij brandpreventie
Torenwachters, werk op het hoogste niveau

Behulpzaam Deskundig Daadkrachtig

INHOUD

De commandant aan het woord 3

De kracht van vrijwilligers bij brandpreventie 4

Burgemeester van Uithoorn, Dagmar Oudshoorn 6

Ome Ed 8

Open data en Innovatie op de werkvloer 9

De grote brand in de Kerkstraat, Amsterdam 10

Torenwachters - werk op het hoogste niveau 12

Innovatie Moed 14

Toeters en bellen 16

Vrijwilliger in beeld 18

Lezersaanbieding 20

12

14

6

10

18

Colofon

Sitrap is een uitgave van Brandweer Amsterdam-Amstelland en wordt verspreid onder alle personeelsleden en relaties.

Oplage:
2.000

Hoofdredactie:
Annette de Wolde

Eindredactie:
Elke van den Hout

Aan dit blad werkten mee:
Gerard Koppers
Maria Krikken
Jeroen Nan
Ed Oomes

Vormgeving:
Brink & de Hoop
Amsterdam

Druk:
Drukkerij De Bink
Leiden

Foto cover: Tristan Vellekoop. Brand in de Kerkstraat, Amsterdam, 14 december 2010

Redactieadres:
Karspeldreef 16
1101 CK Amsterdam
Telefoon: (020) 555 66 21
Fax: (020) 555 68 63
E-mail: sitrap@brandweeraa.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of kenbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kopij volgend nummer 21 maart 2011

Volg Brandweer Amsterdam-Amstelland nu ook op twitter:
www.twitter.com/BrandweerAA

©2011 Brandweer Amsterdam-Amstelland

DE COMMANDANT AAN HET WOORD

Oefenen is een belangrijk onderdeel van ons werk. We moeten immers te allen tijde voorbereid zijn op onvoorspelbare situaties. Door in een gecontroleerde omgeving de werkelijkheid na te bootsen kunnen we de bestaande werkwijzen en procedures nog beter onder de knie krijgen. Dat is belangrijk voor incidenten die we vaak tegenkomen, maar vooral ook voor zeldzame situaties. Juist dan is het belangrijk om goed te oefenen, zowel de daadwerkelijke bestrijding van het incident ter plaatse als het bestuurlijke aspect ervan. En ondanks dat het een oefensituatie is, blijkt elke oefening weer dat je toch de spanning voelt die er in werkelijkheid ook is.

Bij een oefening is het scenario van groot belang. Daarin moeten de juiste valkuilen en knelpunten zitten waardoor je als brandwacht, bevelvoerder, officier of commandant genoodzaakt bent om het

uiterste van jezelf te vragen, om je kennis en ervaring aan te wenden om de juiste beslissingen te nemen. De scenario's die we bij oefeningen gebruiken lijken soms over de top. Er worden incidenten en gevolgen daarvan bedacht waarvan je kunt denken: 'maar dat gebeurt toch nooit.'

De brand bij Chemie-Pack in Moerdijk heeft bewezen dat, hoe irreëel oefenscenario's ook mogen overkomen, de werkelijkheid ze toch kan overtreffen. De beelden van de brand en de enorme rookpluim gingen ver voorbij het voorspelbare. De burgemeester van Breda zei in de Volkskrant van 18 januari: 'In simulatiespellen oefenen we op dit soort situaties. Ik heb nu kunnen vaststellen dat de werkelijkheid vele malen heftiger en complexer is dan de oefeningen.' En daar heeft hij ook gelijk in. De werkelijkheid is onvoorspelbaar en kan elke fantasie te boven gaan. Maar dat betekent niet dat je niet meer hoeft te oefenen. Juist wel, zelfs. Door grote crises en rampen te ensceneren raak je vertrouwd met de structuur, ken je de spelers op het bord en weet je wat je van elkaar mag verwachten. Alleen dat al helpt in het onverhoopte geval dat je met een ramp te maken krijgt.

In onze regio is 'Moerdijk' op de voet gevolgd. En ook de nasleep houden we in de gaten, zoals elke Veiligheidsregio dat doet. Want, en daarin verschilt de werkelijkheid niet van oefensituaties, we kunnen er van leren. De brand bij Chemie-Pack is dusdanig uniek dat het voor elk brandweerkorps belangrijk is om er lering uit te trekken. Net zoals je bij een oefening na afloop evalueert, is dat bij echte incidenten ook belangrijk. De brandweer is een lerende organisatie waarin we gelukkig ook buiten de eigen regio kijken. En als ik het over leren heb dan praat ik in de breedste zin van het woord, zowel de negatieve als de positieve leerpunten zijn van belang.

Want alleen door van elkaar te leren en die leerpunten te oefenen, kunnen we ons zo goed mogelijk voorbereiden op de onvoorstelbaarheid van de realiteit.

*Caroline van de Wiel
Commandant Brandweer Amsterdam-Amstelland*

De kracht van **vrijwilligers** bij **brandpreventie**

Vrijwilligers van kazerne Driemond maken zich klaar voor een oefening

Brandweer Amsterdam-Amstelland zet zich de komende jaren met hart en ziel in om haar ambitie waarheid te maken. De ambitie is om het aantal branden te verminderen, de schade bij brand te verlagen en om meer veiligheid te creëren, ook voor het repressief personeel. Bij het verminderen van de schade als gevolg van brand is ook een belangrijke rol weggelegd voor burgers. Immers, de brandweer wordt pas gealarmeerd op het moment dat er al een brand woedt.

Door: Jeroen Nan

Burgers kunnen de kans op brand zelf enorm terugdringen door zich thuis bewust te zijn van de risico's en daar maatregelen tegen te treffen. Wat betreft het verminderen van de schade geldt hetzelfde. Een belangrijk middel, dat in geen enkel huishouden mag ontbreken, is een rookmelder. Deze waarschuwen bewoners razendsnel bij brand, waardoor de brandweer eerder gealarmeerd kan worden en daarmee de brand minder tijd heeft om schade aan te richten.

Rookmelders ophangen

Onderzoek van de Nederlandse Brandwonden Stichting* wijst uit dat het percentage werkende rookmelders in woningen de afgelopen jaren sterk is gestegen. Uit een op internet gehouden steekproef blijkt dat 71,3 % van de Nederlanders tussen de 18 en 65 jaar een rookmelder heeft opgehangen. Dat komt omdat ze sinds 2003 verplicht zijn in nieuwbouwwoningen, maar ook door campagnevoering, bijvoorbeeld tijdens de Brandpreventieweken.

Status brandweermensen

Deze bewustwordingscampagnes blijven belangrijk en de brandweer speelt daar een belangrijke rol bij. Brandweermensen hebben een bepaalde status en stralen een autoriteit uit dat de bereidheid van

Foto: Michel Klankte

burgers om actie te ondernemen groot is op het moment dat een brandweerman of -vrouw hen vertelt hoe belangrijk het is om je eigen verantwoordelijkheid te nemen waar het brandveiligheid aangaat. Dit bleek ook tijdens huisbezoeken die tijdens de Brandpreventieweken in Amsterdam-Amstelland veelvuldig zijn gedaan. Vrijwillige brandweermensen hebben misschien nog wel een extra voordeel.

Hechte gemeenschap

Johan Hofman is kazernemanager in Driemond. 'Ik durf te zeggen dat bij ons de rookmelderdekking rond de 80% zit. Dat is enorm en ik ben er natuurlijk heel blij mee. We hebben er als kazerne ook veel energie in gestoken om het belang van rookmelders aan te geven en mensen bewust te maken van het feit dat ze je leven kunnen redden. In de afgelopen Brandpreventieweken hebben we weer een

In het dorp Driemond in het landelijke Zuidoost, vlak bij Weesp, ligt de vrijwillige kazerne Maxima. De kazerne heeft de beschikking over een autospuit en is daarnaast thuishaven van de reserve adembeschermingswagens, die in voorkomende gevallen door het korps wordt bemand. Er werken 23 vrijwillige brandweermensen.

impuls gegeven aan de brandveiligheid in Driemond. We zijn woningen langsgedaan om controles uit te voeren en waar nog geen rookmelder aanwezig was hebben wij er een opgehangen. Ik denk dat het zeker een voordeel is dat wij een brandweerkazerne zijn in een kleine en hechte gemeenschap. Alle vrijwilligers wonen in het dorp, waar iedereen elkaar kent. Dit betekent dat we niet alleen een enorm netwerk hebben, maar ook dat het veel makkelijker is om onze bewoners te bereiken. Iedereen is betrokken bij elkaar er is een

grote saamhorigheid. Dat maakt het voor ons veel makkelijker om onze boodschap over te brengen. Ik denk dat dit een grote kracht is van de vrijwillige brandweer. We staan midden in de maatschappij, en het hart van de maatschappij klopt ook in onze kazerne. In onze dagelijkse werkzaamheden, wanneer we de brandweer niet officieel vertegenwoordigen, wordt er ook veel over de brandweer gesproken en ook op die manier leveren we een bijdrage aan het vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn. Want ook brandweervrijwilliger ben je 24 uur per dag.'

**Steekproef 'Brandveiligheid' 23-09-2010 in opdracht van de Brandwonden Stichting*

Dagmar Oudshoorn

'Ik ben er eigenlijk gewoon ingerold'

Vrouw, 38 jaar oud en hiermee de jongste vrouwelijke burgemeester in Nederland. In dit interview maken we kennis met de nieuwe burgemeester van Uithoorn en lid van het Veiligheidsbestuur Amsterdam-Amstelland.

Door: Annette de Wolde

Bestuurlijk actief

Sinds 2002 is burgemeester Dagmar Oudshoorn politiek actief. Zij vertelt dat zij niet in een gemeenteraad of iets dergelijks heeft gezeten, maar direct is gelanceerd als bestuurder van een van de grootste deelgemeenten van Rotterdam: Feijenoord. 'Dat is niet iets wat je iemand aanraadt. Je krijgt heel veel over je heen, voordeel hiervan is wel dat je veel leert. In die periode is mijn liefde voor het vak van besturen gegroeid.

Ik heb twee periodes in de deelgemeente Feijenoord gedaan, waarvan de laatste vier jaar als voorzitter van het Dagelijks Bestuur. En dan ga je denken 'en wat dan nu?'. Er ligt een wereld voor je open. Brutaal dacht ik: 'ik kan misschien wel burgemeester worden'. En dat is gelukt! Tot mijn grote vreugde gekozen en sinds 20 mei vorig jaar geïnstalleerd als burgemeester van Uithoorn.'

Van Rotterdam naar Uithoorn 'Als burgemeester pak je je hebben en houden letterlijk op en verhuis je naar een andere gemeente. Van Rotterdam naar Uithoorn lijkt een

grote verandering. Reacties waren: 'Jeetje, komt er zo'n stadsdame naar Uithoorn? Wat moet die hier?' Maar eigenlijk ben ik een provinciedame die in de grote stad is gekomen en nu weer in de provincie zit. Ik kom uit Goes in Zeeland. Dus het valt mee.'

Veiligheidsbestuur

Burgemeester Dagmar Oudshoorn is lid van het Veiligheidsbestuur en heeft het aandachtsgebied communicatie onder haar hoede. De burgemeester vertelt hoe belangrijk de communicatie richting de burger is. 'Kijk maar naar de brand in Moerdijk. Hoe doe je dat nou als burgemeester als er zo'n camera op je gezicht staat? Wat speelt er? Wat vertel je wel en wat vertel je niet? En wat zijn de lessen die je daaruit kunt leren? Het is cruciaal dat burgers goed worden geïnformeerd, zonder dat je paniek zaait en dat je goed voorbereid bent op allerlei vragen.'

Brandweer

Qua preventie heeft Dagmar Oudshoorn in Rotterdam ook met de brandweer te maken gehad. Op het gebied van bouw en bijvoorbeeld brandveiligheid in de

horeca. De repressieve brandweer is voor de burgemeester helemaal nieuw. 'Ik heb regelmatig contact met de kazernemanager van Uithoorn, Nico Theuns. Ik heb al meegedaan aan oefeningen en ben op de korpsavond geweest. Ik heb de brandweer, zowel beroeps als vrijwilligers, hoog zitten. Al vind ik wel dat de vrijwillige brandweer een extra dimensie heeft. Het is een bijzondere vorm van vrijwilligerswerk waarbij je je eigen leven in de waagschaal legt voor de veiligheid in jouw gemeente. Deze vrijwilligers doen het naast hun werk en naast hun privéleven. Dat beseffen veel mensen vaak niet. Op het moment dat er wat is, laten de vrijwilligers alles uit hun handen vallen en komen ze. Pure liefde voor het vak en dat merk je duidelijk aan de heren en dames die vrijwilliger bij de brandweer zijn.'

Agressie

Tijdens oudejaarsnacht zijn in Uithoorn brandweermensen lastig gevallen bij het blussen van brand. Zij werden bekogeld met stenen verpakt in ijsballen. De politie moest erbij komen, zodat de brandweer haar werk kon doen. Dagmar Oudshoorn vertelt dat zij daar als burgemeester heel boos over wordt. 'Ik vind het onbestaanbaar dat er idioten zijn die hulpverleners lastig vallen en hinderen in hun werk. Dat het bij mensen opkomt! Ik vind dat

ze gestraft moeten worden en dan is het in Uithoorn nog niet klaar. Wat mij betreft kunnen ze een voetbalwetje tegemoet zien, zodat ze volgend jaar met oudejaarsnacht niet op straat zijn.

Gelukkig is er ook waardering. Inwoners van Uithoorn die een schoorsteenbrand hadden gehad, lieten via een ingezonden brief in de krant weten hoe blij ze waren met de brandweer. Dat is de andere kant van de medaille en komt gelukkig ook veel voor.'

Brandveiligheid in Uithoorn

In Uithoorn staat brandveiligheid hoog in het vaandel. Er is discussie over de brandweer van de toekomst, maar ook over het stimuleren van de zelfredzaamheid in de

hele keten. De burgemeester zou hier meer algemeen beleid op willen. 'Dan gaat het niet alleen meer over het blussen van branden, maar ook over het voorkomen van brand en het mensen wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid daarin. Want mensen hebben daar natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid in. Iedereen moet weten en begrijpen dat de brandweer de brand niet veroorzaakt, niet ontdekt en niet meldt. Bij die bewustwording kun je als overheid een belangrijke rol spelen. Daarbij moet je er wel op letten dat je alle doelgroepen bereikt. Niet iedereen is even zelfredzaam of wordt bereikt via algemene campagnes. Ik heb de ervaring dat je in risicowijken op een andere manier dit soort voorlich-

ting moet doen. Daar moet je over nadenken, niet alleen maar samen met anderen.'

Twee rookmelders en een blusdeken

In een anekdote vertelt burgemeester Dagmar Oudshoorn hoe anderen ook met preventie bezig zijn. 'Toen ik hier kwam wonen, heb ik een aannemer gevraagd mijn huis te verbouwen. In de offerte bood hij eveneens twee rookmelders en een blusdeken aan. Zo iemand is ook bezig met het voorkomen van brand. Gevolg is dat in mijn huis twee rookmelders hangen en een blusdeken in de meterkast. Wel met zijn reclame, maar dat maakt natuurlijk niets uit. Dat vind ik een goed systeem.'

Ergens eind jaren negentig liep ik stage bij diverse korpsen in de UK. De gelijkenis met de Nederlandse brandweer vond ik treffend. Dezelfde betrokkenheid van de mensen, dezelfde focus op redding en brandbestrijding. En dezelfde problemen met dodelijke ongevallen tijdens brandweeroptreden. In Nederland verschenen toen enkele onderzoeksrapporten, zoals de 'Risiko's van het vak' (van BZK) en 'Veiligheidsrisico's bij repressief brandweeroptreden' (van het Nibra). In mijn ogen nog steeds relevante (en verplichte) vakliteratuur die helaas niet meer verkrijgbaar is. Eigenlijk zouden dergelijke uitgaven via internet structureel te raadplegen moeten zijn. Dus NVBR en Infopunt Veiligheid, schud eens aan wat takken en plaats zulke studies alsnog op de website.

In Engeland was men inmiddels gestart met de Dynamic Risk Assessment (DRA) om het risico-

Offensieve Binnenaanval

Deel 1

bewustzijn tijdens brandbestrijding te vergroten. Net als hier was men er daar achter gekomen dat dodelijke ongevallen zich voornamelijk voordeden tijdens inzetten, waarbij je je achteraf afvroeg waarom men überhaupt naar binnen was gegaan. Volgens de Engelsen zou een systeem van continue risicoanalyse tijdens brandbestrijding dit probleem moeten voorkomen. Daartoe heeft men flowcharts ontwikkeld (Google eens op dynamic risk assessment, de eerste hit, een ppt, is bijzonder interessant) en een aantal uitgangspunten die de DRA ondersteunen:

"We may risk our lives a lot, in a highly calculated manner, to protect saveable lives.

We may risk our lives a little, in a highly controlled manner, to protect saveable property.

We will not risk our lives at all for lives or property that are already lost."

Een ieder met enig rationeel denkvermogen zal deze uitgangspunten onderschrijven. Toch is het niet de ultieme oplossing van het probleem. De Nederlandse onderzoeken hadden namelijk aangetoond dat veel inschattingfouten niet zozeer rationeel tot stand kwamen (dus bewust), maar dat veeleer irrationele besluitvormingsprocessen (dus onbewust) de oorzaak waren van te risicovolle inzetten. In andere

woorden: de landbouwers hadden een analytisch kader bedacht waar de jagers in het veld geen gebruik van maken. Oftewel, er is nog een vertaling noodzakelijk van het gewenste gedrag in theorie naar acties in de praktijk. Er moet een nieuwe normaliteit gecreëerd worden, waarin nieuwe methodes volledig in de dagelijkse systemen zijn geïntegreerd.

Dit kwartje is langzaam gaan vallen na het dodelijk ongeval in De Punt. Toen is voor het eerst een analytisch kader gepresenteerd dat een onderscheid maakte over twee dimensies met uiteindelijk vier standaard inzetsystemen. Offensieve en defensieve binnenaanval enerzijds, en de offensieve en defensieve buitenaanval anderzijds. Maar daarmee zijn we er nog niet. Het formuleren van vier standaards is één ding, het vertalen naar een bruikbare inzetsystematiek en les- en leerstof, alsmede oefenprogramma's, is nog heel wat anders. Inmiddels ben ik er van overtuigd dat een grondige landbouwersanalyse de start moet zijn van de verandering. Als dat eenmaal is afgerond en vastgelegd, kan de vertaling volgen naar bijscholing en oefening van de jagers.

Wordt vervolgd!

Lees deel 2 in de volgende Sitrap.

Open data en Innovatie op de werkvloer

Bart van Leeuwen bij de P2000-Maps in de remise van de kazerne

Zeven kazernes van Brandweer Amsterdam-Amstelland maken gebruik van P2000-Maps. Een systeem waarbij chauffeurs van een brandweervoertuig, op een beeldscherm in de remise, een kaart zien waarop zowel de kazerne als de uitruklocatie staan aangegeven. Zo kan men vooraf zien hoe ze moeten rijden en over eventuele alternatieve routes na denken.

Door: Maria Krikken

De autospuiten in regio Amsterdam-Amstelland zijn al een hele tijd uitgerust met het Brandweer Ondersteuning Systeem waarop een gps-systeem is aangesloten. De sirenes van het voertuig produceren 120decibel waardoor het geluid van het gps-systeem niet goed te horen is. Ook het schermpje van het gps-systeem is te klein, omdat een chauffeur op weg naar een incident alle aandacht nodig heeft voor het verkeer.

Innovatie

'Door de instroom van nieuwe collega's van buiten Amsterdam is er in de operationele dienst binnen Brandweer Amsterdam-Amstelland een probleem ontstaan: de plaatselijke bekendheid van de stad en de regio neemt steeds verder af', aldus Bart van Leeuwen, hoofdbrandwacht bij Brandweer Amsterdam-Amstelland. 'Ik ben door collega's gevraagd om hier een oplossing voor te vinden. Om de kaart te maken heb ik uitrukgegevens verzameld, via het P2000 netwerk.'

Internationale belangstelling

'Op 18 en 19 november heb ik tijdens het 'Open Government Data Camp' in Londen een presentatie gehouden over het P2000-Maps idee. Dit congres is bedoeld om het delen van data tussen overheidsdiensten te stimuleren. Hier heb ik over het idee gesproken, dat uit de informatie van uitrukberichten meer interessante toepassingen kunnen worden gemaakt. Er waren veel positieve reacties uit de zaal over het P2000-Maps systeem, dat ook goed toepasbaar is voor andere hulpdiensten. Zo is er al contact met voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN).'

Ontwikkeling

'Samen met de afdeling Innovatie van Brandweer Amsterdam-Amstelland ben ik momenteel bezig om het Open Data systeem binnen het korps verder uit te dragen. We willen systemen meer openbaar maken om innovatie te stimuleren. Verder is er nog de wens om op P2000-Maps de actuele verkeersgegevens aan te geven, zoals wegwerkzaamheden. Hiervoor zal moeten worden samengewerkt met de Dienst Infrastructuur.'

Voor meer informatie over P2000-Maps kunt u contact opnemen met Bart van Leeuwen. Per mail bereikbaar b.vanleeuwen@brandweeraa.nl.

De grote brand in de Kerkstraat, Amsterdam

Je weet niet wat je te wachten staat

Midden in de Amsterdamse binnenstad ging op 14 december een monumentaal dubbelpand in vlammen op. De brand brak rond 4 uur 's nachts uit in een antikraakpand aan de Kerkstraat, vlakbij het Leidseplein. De brandweer rukte met groot materieel uit en voorkwam dat het vuur oversloeg naar de naast- en achtergelegen huizen. Het pand brandde geheel uit.

Inzet vanaf de Prinsengracht

Door: Elke van den Hout

In het antikraakpand hadden op dat moment verschillende kunstenaars hun atelier. De brandweer haalde één persoon uit het brandende pand, een ander kwam zelf naar buiten. Beiden hadden rook ingeademd. Een van de gewonden is naar het ziekenhuis gebracht.

Veel vertimmerd

Ritchie Trompert van Brandweer Amsterdam-Amstelland was de

Hoofdofficier van Dienst bij het incident. 'De voormalige homosuana aan de Kerkstraat was een behoorlijk complex gebouw met veel gangen en kamertjes. Het pand heeft verschillende functies gehad, er is veel vertimmerd. Daarbij is het een groot en diep pand. Als je binnen bent, weet je niet wat je te wachten staat.' Het pand loopt tot aan de Prinsengracht en heeft een kleine binnentuin. Aan de Prinsengracht grenst het pand aan vijfsterren hotel Seven One Seven. De portier van

het hotel merkte rooklucht op en alarmeerde de brandweer.

Ontruimen

Trompert: 'De brand was moeilijk te lokaliseren en bleek helemaal achterin het pand te zitten. Dat betekent lange aanvalswegen. De dichte bebouwing in de Kerkstraat, de burens op zeer korte afstand en de grote hoeveelheid rook waren genoeg reden om op te schalen naar grote brand. En eigenlijk meteen daarna werd dui-

Waterscherm om overslag te voorkomen

Leegbranden

‘We startten de brandbestrijding met een binnenaanval. Toen stukken van de plafonds naar beneden kwamen hebben we besloten om iedereen naar buiten te halen. De inzet werd vanaf dat moment anders, het werd een buitenaanval. Dan ligt de nadruk niet meer op het bestrijden, maar meer op het beperken van de brand en overslag voorkomen. Het pand wordt als verloren beschouwd en alles wordt gegeven om te voorkomen dat het vuur naar aangrenzende panden overslaat. Dat deden we door aan de zijkant van het pand zogenaamde waterschermen aan te brengen.’ Het is heel lang spannend geweest. Na vier uur blussen was het gevaar geweken en werd het sein ‘brand meester’ gegeven. Dat was rond 8 uur ‘s morgens. Er is nog de hele dag geblust. De laatste ploegen gingen rond 23.00 uur weg. Daarna is de brandweer een aantal keren teruggeweest voor controles en nablussen.

Foto's: Ellen Langendam

delijk dat het hotel en twee naastgelegen woningen geheel ontruimd moesten worden. Reden om grip 1 te maken. We hebben dan twee speerpunten: ontruimen en brand bestrijden.’

Tussen de opschaling grote brand en grip 1 zaten 3 minuten. Twintig gasten van het hotel zijn in alle vroegte geëvacueerd en ondergebracht bij een ander hotel. Negen panden zijn totaal ontruimd, inclusief de twee brandhaardpanden.

Goed gewerkt

‘Ik vind dat we goed gewerkt hebben. We keken vooruit en reageerden adequaat: door snel op te schalen hadden we op tijd extra voertuigen, officieren en onder-

steuning. De ontruiming verliepen vlotjes. Enkele burens waren ongerust over de rook in hun huizen. De brandweermannen gingen vervolgens even mee met de bewoners en hebben ter plekke gemeten of er gevaar voor hun gezondheid was. Zo stel je de bewoners gerust. De jongens hebben goed gewerkt.’

Bijeenkomst betrokkenen

Diezelfde avond nog organiseerde stadsdeel Centrum, in de Stadschouwburg op het Leidseplein, een informatiebijeenkomst over de brand en de gevolgen. Aanwezig op de bijeenkomst waren de stadsdeelvoorzitter Jeanine van Pinxteren, inspecteur van Bouwen en Woningtoezicht Lucas Janbroers en Ritchie Trompert. In de zaal zaten nog enkele functionarissen van de politie, onder wie de heer Puijk, plaatsvervangend wijkteamchef bureau Lijnbaansgracht, en een aantal deskundigen over opvang en verzekeringszaken. Na een beschrijving van het incident, het verloop en de gevolgen was er ruimte voor vragen en reacties uit de zaal. De opkomst was hoog en het initiatief voor de bijeenkomst werd zeer op prijs gesteld door alle betrokkenen.

Keizersgracht 14, dat uit 1699 dateert, had als naam en gevelsteen 'De Torenwachter'. De gevelsteen is teruggevonden en in de toegangshal geplaatst.

De entreehal van Keizersgracht 12, de huidige verblijfplaats van de gevelsteen van De Torenwachter.

Met kermis- en nieuwjaarswensen probeerden de torenwachters foaien te krijgen om hun schamele loon een beetje aan te vullen.

Torenwachters

werk op het hoogste niveau

De brandweer houdt ervan om zo snel mogelijk overzicht te krijgen: denk aan helikoptertjes met camera's en autoladders voor een hoger standpunt. Zelfs managers houden van een *helicopter*interview. Dat doen we natuurlijk bij de brandweer al eeuwenlang.

Door: Gerard Koppers

Oorlog, water en vuur

De middeleeuwse mens had drie grote vijanden, die om vereende krachten vroegen: vreemde legers, overstromingen en brand. Bij al die bedreigingen was een vroegtijdige ontdekking cruciaal. Met de midelen en mogelijkheden van de eerste nederzettingen was het vooral de wacht aan de poort, maar zeker die in de (kerk)toren, die dag in dag uit, scherp op moest letten. Zo'n torenwachter had in die tijd best een druk leven. Klokken met wijzerplaten waren er nog niet en totdat onze landgenoot Christiaan Huygens in 1659 het slingeruurwerk uitvond, was iedereen voor de tijdvaststelling afhankelijk van de openbare klokken.

De zonnewijzer was niet echt heel nauwkeurig, maar de torenwachter moest met de almanak, het eerste streepje zonlicht en daarna met zandlopers en klokgelui de voortgang van de tijd steeds melden. Maar ook bij brand of ander onheil moest hij een bepaalde klok luiden of een vaste klok met een afwijkend ritme, dan wel de trompet blazen.

Stadstorens

Oorspronkelijk huisde de torenwachter in het stadhuis, maar als daar geen toren was, kon dat ook de kerkstorens zijn. Na de 'alteratie' of 'beeldenstorm' vervielen alle (toen nog katholieke) kerken met torens aan de stad. Het waken vanuit de torens en het zorgen voor de juiste tijdsaanduiding was immers een publieke taak.

De kerken gingen weer snel over naar (andere) kerkgenootschappen, maar de hoogste torens bleven in gebruik door de gemeente. De oudste in Amsterdam is natuurlijk de toren van de Oude Kerk, die vanaf 1325 gebouwd werd naar het ontwerp van Joost Bilhamer, maar uiteindelijk pas in 1718 helemaal klaar was. In de 70 meter hoge toren was de 'woning' van de torenwachter tussen de derde en vierde verdieping, wat nu de oefenkamer van de beiaardier is. De volgende toren die opgeleverd werd, behoorde bij de Zuiderkerk. Toen men met de bouw begon, was het nog een katholieke kerk, maar in 1614 was de alteratie al achter de rug en was de kerk van de protestanten en de toren van de gemeente. Deze toren is ook 70 meter hoog en had het torenwachtersverblijf op de zevende verdieping. De bekendste, mooiste en hoogste toren werd de Westertoren, die in 1638 gereed kwam. Deze meet 85 meter en huisvestte de torenwachters op twee

Torenwachters waren er overal in de steden. Ook in de Sint Bavoren van Haarlem woonde er permanent één.

In alle grote torens waren ook spuihuizen met handbrandsputen. Die in de Sint Bavo is nog steeds bewaard gebleven. Foto: Lotte Dijkstra.

De Oude Kerk, die er ruim vierhonderd jaar over deed om afgebouwd te raken, kan daarmee wedijveren met de beroemde kathedraal in Barcelona van Gaudi, waar men pas 130 jaar aan werkt.

hoog. Zuider-en Westerkerkstoren zijn ontworpen door Hendrick de Keyser.

Duurzame functie

De stadsfunctie van torenwachter bleek één van de duurzaamste ambten. Alle reorganisaties van de stad en zijn organen ten spijt, bleef de torenwachter op zijn post. 's Ochtends bij zonsopkomst blies hij de 'Uuydop' het trompetsignaal voor de bakkers, waarbij zij hun vuur mochten ontsteken. Een uur later luidde hij de 'dagklok' en met zonsopgang het

'nachtlicht'. Dan moesten alle vuren weer gedoofd zijn. Toen er eenmaal mechanische uurwerken waren, werd het werk wel iets gemakkelijker maar ook steeds minder gewaardeerd. Bij de oprichting van de beroepsbrandweer in 1874 had men besloten om de torenwachters (drie man), die elk 200 gulden per jaar verdienden, over te hevelen van de politie naar de brandweer. Daaruit bleek wel dat de brandmelding eigenlijk de hoofdtaak was geworden. Door het goede functioneren van het brandalarmstel-

sel van het nieuwe korps verloor de torenwachter heel snel zijn betekenis en op 31 december 1879 werd de functie opgeheven. Torenwachter J.P. Richard van de Zuiderkerkstoren mocht als laatste met pensioen. Dat bedroeg toen fl. 38,65 per jaar. Daarmee kwam aan de hoogste functie van de stad een einde. Alleen tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam er weer een permanente bewaking in de torens, die tevens alle vliegtuigbewegingen in de gaten moest houden. Als in de middeleeuwen, zeg maar.

De Zuiderkerkstoren was de eerste die van meet af aan een gemeentetoren was. Later is ook de kerk zelf weer aan de gemeente Amsterdam toegevalen en nu kandidaat voor het Nationaal Historisch Museum.

De beroemde 'Wester' werd zelfs door Jan van der Heyden - bekend schilder én uitvinder van de slangbrandspuit én eerste commandant van de brandweer - vereeuwigd op een schilderij.

De Cobra coldcutter, waarmee het mogelijk is om door materiaal heen te snijden en daarna een mist van heel fijne waterdruppels op de brandhaard te spuiten

Innovatie Moed

'Offensieve buitenaanval speerpunt voor 2011'

Regeren is vooruit zien. Maar, regeren is ook achterom kijken, daar lessen uit trekken en veranderingen doorvoeren. Onder regie van de NVBR staat innovatie van het brandweerk al een aantal jaar op de kaart. Ook in Amsterdam-Amstelland wordt gekeken welke nieuwe methoden ons werk beter kunnen maken, maar ook of ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van de veiligheid van brandweermensen. Peter Butter is innovatiemanager en vertelt over de innovaties die dit jaar op de agenda staan.

Door: Jeroen Nan

Ingrijpen op afstand

'We richten ons vooral op de offensieve buitenaanval, het ingrijpen in de dynamiek van brand op afstand. Deze manier van werken is natuurlijk vooral in beeld gekomen na het drama bij De Punt. Sindsdien is er enorm veel gebeurd en die ontwikkeling zet zich nog steeds voort. In het verleden hebben we in onze regio een pilot gedraaid met zogenaamde blusbommen en ook dit jaar gaan we een aantal gereedschappen testen die op de voertuigen geplaatst worden. Bijvoorbeeld Fognails en nevelkogels. Nevelkogels zijn natuurlijk niet nieuw, maar wij gaan testen uitvoeren met een nieuwe versie. Hiermee kun je door muren of ramen heen een blussing inzetten. Het mag duidelijk zijn dat deze middelen het brandweerwerk veiliger maken, maar waar het vooral om gaat is of de blussing ook daadwerkelijk effectief is en hoe je ze moet gebruiken.'

Mist van fijne waterdruppels

Dat is niet het enige dat er in 2011 op stapel staat. In samenwerking met het NIFV en het innovatiecluster Noord-West wordt in april een voertuig gehuurd dat beschikt over het Cobra coldcutter systeem. 'Deze techniek maakt het mogelijk om door materiaal heen te snijden en daarna een mist van heel fijne waterdruppels op de brandhaard te spuiten. Hiermee blus je brand niet, maar het zorgt wel voor een enorme temperatuursdaling. Deze daling, de temperatuur daalt tot rond de tachtig graden, zorgt ervoor dat het gevaar van een flashover wordt geëlimineerd. Dit voertuig gaan we voornamelijk gebruiken in een testprogramma, maar uiteraard

Pilot met de blusbom

proberen we het -waar mogelijk en nuttig- ook in te zetten bij echte incidenten. We zoeken hierin ook de samenwerking met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, die ook zo'n voertuig heeft.'

Columbus

'Door op verschillende manieren de offensieve buitenaanval in de praktijk te brengen krijg je een goed beeld van de (on)mogelijkheden van de diverse innovaties. Alleen dan kun je een besluit nemen waarmee we de toekomst in kunnen. Het is ook niet erg als blijkt dat één

van de innovaties ongeschikt is voor ons werk. Want dan weten we in ieder geval dat, en waarom ze ongeschikt zijn. Die wetenschap is ook nuttig. We zijn op zoek naar de eieren van Columbus, maar om die te vinden moet je nu eenmaal ook andere eieren stukslaan. Waar het vooral om gaat is dat we als brandweer Nederland blijven zoeken naar nieuwe ontwikkelingen, deze in de praktijk toetsen aan nut, noodzaak, kosten en baten en dan uiteindelijk een pakket innovaties doorvoeren waarvan we weten dat ze ons werk veiliger maken.'

Toeters en bellen

In de rubriek Toeters en bellen staan twee medewerkers van Brandweer Amsterdam-Amstelland 'tegenover' elkaar. Dit keer een duiker en een chef ladder.

Door: Elke van den Hout en Jeroen Nan

Marco Bond

Is duiker en brandwacht op kazerne Willem (bij station Amstel) in Amsterdam. Hij is tien jaar in dienst bij Brandweer Amsterdam-Amstelland waarvan zes jaar als duiker. Kazerne Willem is de thuisbasis van het duikteam met in totaal 32 duikers.

Waarom brandweer?

Voordat ik bij de brandweer kwam ben ik zes jaar marinier geweest. Toen ik voor de vierde keer naar Noorwegen moest voor een wintertraining, vond ik het genoeg. Toch wilde ik een baan waar uitdaging in zat. Uiteindelijk werd het de brandweer. Het is een baan die mij veel voldoening geeft. Veel variatie in het werk, je weet nooit van te voren wat de dag gaat brengen. Dat maakt het interessant. Waar je het uiteindelijk allemaal voor doet is dat je mensen in nood kunt helpen. Dat is toch prachtig.

Duiken?

Als duiker bij de brandweer maak je deel uit van een team. Maar als je als duiker het water in gaat ben jij degene die het moet doen. Amsterdam heeft veel water: grachten, plassen, het IJ. Je hebt weinig tot geen zicht in de Amsterdamse wateren. Dat blijft spannend. Als we bijvoorbeeld op zoek gaan naar een voorwerp, gaan we zwemmend over de bodem via een bepaalde zoekmethode op zoek naar het betreffende voorwerp. Tastend met je handen (beschermd met speciale duikhandschoenen) over de bodem zoek je een bepaald gebied af. Het blijft lastig maar geeft wel heel veel voldoening als je een klein voorwerp weer terug vindt.

Het is een troep onder water. Vooral de Geldersekade is berucht; daar liggen veel spuiten die junks in de gracht gooien, winkelwagentjes, flessen, fietsen en vuilniszakken. Dan ga je met nog meer voorzichtigheid te werk. Het duikteam van Amsterdam heeft met stip de meeste uitrukken van Nederland. Toch, sinds de paddo's illegaal zijn geworden, lijkt het of we minder duikuitrukken hebben gekregen, dus snel weer verkopen die troep haha...

Uitruk?

We rukken altijd uit met vier personen: de chauffeur van de duikwagen, de duikploegleider en twee duikers. Er gaat maar één duiker het water in en de andere duiker staat geheel aangekleed in duikpak met de nodige apparatuur klaar voor als de eerste duiker in nood komt. In het water zit je vast aan een communicatielijn, en krijg instructies vanaf de kant via een headset. Naast de instructies via de headset kunnen we altijd terugvallen op signalen als de techniek uitvalt.

Eén incident zorgt nu nog steeds voor hilariteit op de kazerne: we gingen naar een koe die in de sloot was gevallen. Het leek of ze niet meer op eigen kracht eruit kon komen. Ik sprong de sloot in en die koe schrok daar zo van dat het grote logge dier zich geen moment bedacht en met een grote sprong binnen een paar seconden weer netjes op de kant stond... tja, en dan de opmerkingen van je collega's.

Na de brandweer?

Duiken doe ik met erg veel passie en plezier en wil dit nog heel lang blijven doen.

Chef ladder?

Het is een specialisme dat je moet beheersen als je hoofdbrandwacht wilt worden. Met de ladder wordt je ingezet bij brand, voor bijvoorbeeld het blussen van afstand. Daarnaast is het in Amsterdam, waar vaak maar één natuurlijke vluchtweg is, een taak van de ladder om als tweede vluchtweg te dienen. Zowel voor bewoners als voor mijn collega's.

Een andere taak, die heel vaak voorkomt, is hulpverlening. Denk aan gevaarlijk loshangende takken en dakpannen na een storm en het afhijzen van mensen die horizontaal verplaatst moeten worden. In de smalle trappenhuizen van de stad is dat niet mogelijk, en dan komen wij in actie. Als chef ladder ben ik verantwoordelijk voor het voertuig, de chauffeur en onze gezamenlijke inzet.

Uitruk?

Als chef ladder ben ik een team met mijn chauffeur. Het is belangrijk om goed met elkaar te communiceren. Het is een specialisme waarbij je creatief moet zijn en altijd aandacht voor de omgeving moet hebben. In de stad hangen veel kabels van bijvoorbeeld trams en de straten kunnen erg smal zijn. Het is belangrijk dat je het voertuig direct goed neerzet, omdat je een ladder die eenmaal gestempeld is niet zomaar even snel kunt verplaatsen.

Vaak werken we samen met de bezetting van een autospuit, maar het komt ook voor dat je als enige voertuig naar een incident wordt gestuurd.

Een incident dat ik me goed kan herinneren is een hulpverlening waarbij we uit waren gerukt voor een

Yuri Smit

Is chef ladder en hoofdbrandwacht op kazerne Nico (aan de IJ-tunnel) in Amsterdam. Hij is tien jaar in dienst van Brandweer Amsterdam-Amstelland, waarvan zes jaar als chef ladder.

reanimatie. Het slachtoffer moest via de ladder op straatniveau worden gebracht. Binnen was de bezetting van de autospuit bezig met reanimeren en zij droegen hem aan ons over. Maar het reanimeren moest wel doorgaan. Dus terwijl we het slachtoffer naar beneden brachten, ben ik doorgegaan met de reanimatie. Voor omstanders moet dat ook een indrukwekkend gezicht zijn geweest.

Samenwerking met de duikers?

Bij een duikincident wordt in onze regio standaard ook een ladder meegestuurd. Het kan voorkomen dat we de duikers echt assisteren, maar veel vaker leveren we ondersteuning aan wal.

Na de brandweer?

Ik ben op dit moment niet bezig met een leven na de brandweer. Ik wil bij het korps nog heel veel ervaring op doen en nieuwe dingen leren. Ik wil graag nog chauffeur worden en in de toekomst kom ik hopelijk ook in aanmerking om bevelvoerder te kunnen worden. Ik ga elke dag met plezier naar mijn werk en vind het brandweervak nog steeds het mooiste vak dat er is.

Vrijwilligers in beeld

'Het is leuker om te geven dan te nemen'

2011 is uitgeroepen tot Europees Jaar van de Vrijwilliger. Daarom besteden we dit jaar in de Sitrap extra aandacht aan de vrijwilligers van Brandweer Amsterdam-Amstelland, want de organisatie is dankbaar en trots op al haar vrijwilligers. Deze keer: vrijwilliger bij Brandweer Ondersteuning (BrOn).

Door: Maria Krikken

Diversiteit

De BrOn maakt deel uit van Facilitaire Ondersteuning en zorgt voor logistiek en bevoorrading tijdens een incident. Er zijn 29 vrijwilligers actief die tijdens een langdurige inzet of vanaf een middelbrand zorgen voor zowel de inwendige mens als voor de logistiek van materialen. Maar ook bij grote oefeningen kan er op de vrijwilligers van de BrOn worden gerekend.

De vrijwilligers van de BrOn hebben allemaal een verschillende achtergrond. Van politieagent, beveiliging, buschauffeur en monteur tot werkzaam bij FNV, BOCAS of een uitzendbureau. Maar één ding hebben ze gemeen: ze geven alles op het moment dat de alarmcentrale de BrOn oproept!

Passie voor de brandweer

De meeste vrijwilligers zijn actief bij de BrOn om iets voor een ander te kunnen betekenen en om deel uit te maken van de brandweer. 'Een

groot aantal vrijwilligers bij de BrOn zit er zelfs al vanaf het begin (1987) en hebben een opleiding brandwacht gevolgd. Een aantal is werkzaam bij andere korpsen,' aldus Theo Graeff, vrijwilliger en ploegleider bij de BrOn.

Theo Graeff is zelf al ruim 23 jaar actief als vrijwilliger bij de brandweer. Gemiddeld is hij wekelijks ongeveer 4 uur kwijt aan de brandweer, wat hij nog steeds met veel passie doet. 'De spanning die het met zich mee brengt en de voldoening die je krijgt van de brandwachten en andere hulpdiensten, daar doe je het voor.'

Actie

Theo was aanwezig bij de brand in de Kerkstraat, op 14 december. 'Omdat ik al lang bij de brandweer rondloop heb ik al veel incidenten mee gemaakt. Toch is het elke keer weer spannend. Op het moment dat wij gealarmeerd worden, stijgt de adrenaline. Op de plek zelf hebben we zo snel mogelijk onze containers neer gezet en opgebouwd, zodat de brandwachten en andere hulpverleners een echte lekkere bak koffie konden nuttigen.'

De vrijwilligers van de BrOn bij mekaar tijdens de maandelijkse oefenavond

Oefenen

Naast het oproepbaar zijn bij incidenten komen de vrijwilligers ook één keer in de maand samen om te oefenen. 'Tijdens een incident is het belangrijk dat alles soepel verloopt. Ook wij moeten daarom blijven oefenen. Als chauffeur bijvoorbeeld is het belangrijk dat je tijdens een incident goed overweg kan met grote containers midden in de stad.'

Een vrijwilliger bij de BrOn volgt verder een cursus Sociale Hygiëne, omdat men te maken heeft met voedsel. Ook is het van belang dat vrijwilligers een cursus Levensreddende Handelingen volgen, weten hoe kleine blusmiddelen worden gehanteerd en is het bezitten van een groot rijbewijs een pre. Het is handig als men een opleiding brandwacht heeft gevolgd en kennis van de stad heeft.

Onvergetelijke momenten

Een moment dat Theo Graeff niet snel vergeet was de brand in Nieuw Vennep van een aantal jaar geleden. 'Het was rond de min vijftien en ik was samen met een collega koffie aan het zetten. Komt er een brandwacht binnen. Helemaal verkleumd en kan zich nauwelijks bewegen. Zie ik hem zo voor de kachel ontdooven. Dan zie ik weer waarom wij er als BrOn staan.'

Lezersaanbieding

Accessoires van echt brandweerslangenleer

ELVIS & KRESSE

Elvis & Kresse maken bijzondere lifestyle-accessoires door afval opnieuw te gebruiken. De innovatieve Firehose-lijn is gemaakt van echte, gebruikte brandweerslangen, die na een verhitte carrière een tweede leven krijgen.

Anders waren de slangen zonder meer en zonder waardigheid terechtgekomen op De Grote Vuilnisbelt. Een deel van de winst wordt geschonken aan verschillende brandweerorganisaties in Groot-Brittannië.

FIREHOSE

Lezersaanbieding

Lezers van Sitrap krijgen 10 procent korting op een toilettas of Slider riem van Elvis and Kresse, te bestellen via de website eako.nl. Voer de speciale promotional code 'Amstelland' in als u de bestelling doet. De producten kunt u ook bestellen via caspar@fire-hose.nl. De aanbieding is geldig tot en met 30 april 2011.